
Fra: Standard Norge <akr@standard.no> <svarer-ikke@dss.dep.no>

Sendt: 5. desember 2018 13:27

Til: !Postmottak OED

Emne: 18/1415 - Høringsuttalelse fra Standard Norge - Høring - Direktiv 2018/844/EU om endring av bygningsenergidirektivet - via regjeringen.no

Vedlegg: Høringsuttalelse fra Standard Norge.pdf; søknad til OED vedr tilpasning bygningsenergi standarder.pdf

Kategorier: Orange

Referanse: 18/1415

Høring: Høring - Direktiv 2018/844/EU om endring av bygningsenergidirektivet

Levert: 05.12.2018 13:26

Svar type: Med merknader

Kontakt avsender: Standard Norge

Kontaktperson: Anne Kristoffersen

Kontakt-e-post: akr@standard.no

Tittel: Kommentarer fra Standard Norge til høring - Direktiv 2018/844/EU om endring av bygningsenergidirektivet

Uttalelse:

Om bruk av standarder og standardisering generelt

Standard Norge utvikler standarder på de fleste områder i samfunnet. Vi er det norske medlemmet i CEN, den europeiske standardiseringsorganisasjonen og ISO, den internasjonale standardiseringsorganisasjonen.

Standarder er kollektive goder som bidrar til systematisering i næringslivet og samfunnet. De effektiviserer og forenkler. Standarder utformes gjennom konsensusbaserte prosesser der alle relevante interessenter inviteres til å delta. Dette bidrar i stor grad til at standardene tas i bruk fordi partene har vært involvert i prosessene med å finne de riktige løsningene.

Standard Norge utvikler standarder og andre normative dokumenter i samsvar med internasjonalt anerkjente prosedyrer. Vi er ansvarlig for at standardene revideres jevnlig slik at de er i samsvar med utviklingen nasjonalt og internasjonalt. Gjennom utvikling og bruk av standarder fra en anerkjent standardiseringsorganisasjon som Standard Norge, vil man kunne sikre at regelverket blir konkretisert og utdypet gjennom standardene samtidig som det er

forankret både hos myndighetene (lokalt og sentralt), tjenestetilbyderne (offentlige og private) og hos brukerne. Et funksjonsbasert regelverk med krav til ytelse uten for mange preskriptive detaljkrav, gir rom for innovasjon, fleksibilitet og økt produktivitet gjennom utstrakt bruk av standarder.

I EU har man i flere tiår benyttet standardisering som metode for harmonisering og forenkling av regelverket. Innenfor en rekke områder er det blant annet gjennom det europeiske standardiseringsarbeidet etablert de samme spilleregler for bedrifter i hele Europa.

Standardisering innenfor bygningers energiytelse

Standard Norge har en egen standardiseringskomité for bygningers energiytelse (SN/K 34). Denne komiteen har bred deltakelse fra de viktigste interessentene. Denne høringen har vært diskutert i SN/K 34. *NS 3031 Beregning av bygningers energiytelse – Metode og data* som det refereres til i byggeteknisk forskrift må oppdateres dersom endringene i direktivet gjennomføres i Norge. Dette innebærer etablering av nasjonale tillegg i ca. 50 standarder, herunder flere hundre tabeller med nasjonale justeringsfaktorer.

Standard Norge har redegjort for arbeidet som må gjennomføres med standardene i et brev til departementet tidligere år (datert 2018-03-16). I dette brevet søkes det om finansiering av endringer i standardene som må gjennomføres. Vi vedlegger denne søknaden til orientering.

Oppsummert mener Standard Norge at en rekke standarder må revideres som følge endringer i bygningsenergidirektivet. For å gjennomføre disse endringen er det essensielt å få tilstrekkelig finansiering på plass for at disse standardene skal kunne revideres i tråd med endringer i direktiver.

Vi utdyper gjerne våre kommentarer ytterligere dersom ønskelig.

Vedlegg:

søknad til OED vedr tilpasning bygningsenergistandarder.pdf
(3034,81 KB)

Vår saksbehandler
Jens O. Gran

Vår dato
2018-03-16
Deres dato

Vår referanse
2022-01-03
Deres referanse

Olje- og energidepartementet
Att: avdelingsdirektør Toril Svaan

Kopi: NVE, DiBK og Enova

Søknad om tilskudd til arbeidet med nasjonale tillegg til standarder for bygningers energiytelse

Bakgrunn

Gode standarder er nødvendige verktøy for å kunne følge opp krav og ordninger som innføres gjennom lov og forskrift. For eksisterende bygninger skal det gjennomføres energimerking og energivurdering av tekniske anlegg. Myndighetene har innarbeidet strengere energikrav i byggereglene, passivhuskrav til nybygg og ved hovedombygginger. Samtidig er det en målsetting å forenkle regelverket, noe standardisering bidrar til.

Som en følge av implementeringen av direktiver og forordninger utvikler CEN et system av standarder på mandat fra EU-kommisjonen. Arbeidet omfatter standarder for å definere nesten nullenergibygninger, primærenergibehov, bygningers behov for levert energi, prøvningsmetoder for bygningers luftlekkasjer samt standarder for energivurdering av varme- og klimasystemer. Dette arbeidet er knyttet opp mot bygningsenergidirektivet (2010/31/EU) som nå er gjenstand for revisjon gjennom EUs vinterpakke.

Arbeidet med standarder innen energi i bygninger skjer i flere CEN-komiteer, hvor den overordnede koordineringen skjer i CEN/TC 371 *Project Committee EPBD* der Standard Norge deltar. Det europeiske standardiseringsarbeidet følges opp av Standard Norges komitee SN/K 34 *Bygningers energiytelse*. Komiteen bidrar til at nasjonale interesser blir ivaretatt. Blant annet er det viktig å få en god koordinering i forhold til utformingen av nasjonale standarder slik som NS 3031 for beregning av bygningers energiytelse.

Standard Norge får en grunnbevilgning fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) som dekker forpliktelser overfor CEN slik som høringer og avstemninger. Denne bevilgningen dekker ikke innholdsfraglig innsats i standardiseringen. NFD forutsetter at andre fagmyndigheter på samme måte som næringslivet kjøper tjenester fra Standard Norge på sine respektive områder. Standard Norge er avhengig av tilskudd til arbeidet med å få frem gode standarder for den nasjonale implementeringen av direktiver og forordninger. Deltakerne i våre standardiseringskomiteer yter en betydelig egeninnsats i arbeidet med standardiseringen.

Norsk Standard for beregning av bygningers energiytelse

Standard Norge har fastsatt NS 3031:2014 som omfatter en metode med normerte inndata for beregning og dokumentasjon av bygningers energiytelse. Denne standarden er grunnlag for å

dokumentere samsvar med krav i byggteknisk forskrift (TEK17) og for å bestemme energikarakteren i energimerket for bygninger (energimerkeforskriften for bygninger). NS 3031 skal være harmonisert mot europeiske standarder og kompletterer disse. Flere av de mest sentrale europeiske standardene er normative referanser til NS 3031 og er derfor en del av standardens bestemmelser.

De mandaterte europeiske standardene til bygningsenergidirektivet blir nå i løpet av oktober 2017 erstattet av nye og reviderte standarder tilpasset bygningsenergidirektivet (2010/31/EU). Som medlem i den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN er Standard Norge forpliktet til å trekke tilbake nasjonale standarder som er i konflikt med europeiske standarder. Fristen for dette er januar 2018. Dette medfører også at NS 3031 må revideres for å tilpasses de nye europeiske standardene. I mellomtiden vil Standard Norge trekke tilbake NS 3031:2014 fra januar 2018 for å overholde kravet fra CEN om ikke å ha gjeldende Norsk Standard i konflikt med europeisk standard. På kort sikt har tilbaketrekkingen av NS 3031 ingen praktisk konsekvens fordi forskriftene viser til 2014-utgaven av NS 3031. Tilbaketrukne standarder er tilgjengelig fra Standard Online.

Nasjonale tillegg til europeiske standarder

De nye og reviderte standardene som er utviklet for bygningsenergidirektivet har et system med normativt tillegg A og informativt tillegg B. Tilleggene beskriver sentrale valg og forutsetninger for energiberegninger. Normativt tillegg A inneholder et oppsett med tabeller som kan fylles ut med nasjonale verdier. Annex B inneholder det samme oppsettet, men fylt ut med predefinerte verdier som skal benyttes dersom man nasjonalt ikke har gjort andre valg.

I innledningen til standardene for bygningsenergidirektivet står det:

Use by or for regulators: In case the document is used in the context of national or regional legal requirements, mandatory choices may be given at national or regional level for such specific applications. These choices (either the informative default choices from Annex B or choices adapted to national/regional needs, but in any case following the template of Annex A) can be made available as national annex or as separate (e.g. legal) document (national data sheet).

So in this case:

- *the regulators will specify the choices;*
- *the individual user will apply the document to assess the energy performance of a building, and thereby use the choices made by the regulators.*

Topics addressed in this document can be subject to public regulation. Public regulation on the same topics can override the default values in Annex B. Public regulation on the same topics can even, for certain applications, override the use of this document. Legal requirements and choices are in general not published in standards but in legal documents. In order to avoid double publications and difficult updating of double documents, a national annex may refer to the legal texts where national choices have been made by public authorities. Different national annexes or national data sheets are possible, for different applications.

It is expected, if the default values, choices and references to other EPB standards in Annex B are not followed due to national regulations, policy or traditions, that:

- *national or regional authorities prepare data sheets containing the choices and national or regional values, according to the model in Annex A. In this case a national annex (e.g. NA) is recommended, containing a reference to these data sheets;*
- *or, by default, the national standards body will consider the possibility to add or include a national annex in agreement with the template of Annex A, in accordance to the legal documents that give national or regional values and choices.*

Ved nasjonal implementering av standardene må Standard Norge enten adoptere Annex B uten nasjonale tilpasninger eller utarbeide egne nasjonale tillegg (NA) i tråd med Annex A.

Komiteen SN/K 34 *Bygningers energiytelse* har gått gjennom de relevante standarden for bygningsenergidirektivet og utarbeidet en prioritering som det vil tas utgangspunkt i ved videre arbeid med nasjonale tillegg.

Budsjett for 2019-2020

Standard Norge søker med dette om kr. 400 000 til kartlegging, prioritering og utarbeidelse av de mest sentrale nasjonale tillegg for dokumentasjon av bygningers energiytelse mot energiregler i byggeforskriften, energimerking av bygninger.

Når de norske innretningene for nesten nullenergi er på plass vil de europeiske standardene med nasjonale tillegg kunne benyttes sammen med en ny utgave av NS 3031 for å dokumentere samsvar med myndighetskrav.

Ved utarbeidelsen av nasjonale tillegg skal det skilles mellom mulige nasjonale valg og verdier som er rent politiske (f.eks. primærenergifaktorer for forskjellige energibærere) og hva som er av mer teknisk art som f.eks. systemgrenser for energistrømmer.

Nasjonale tillegg til NS-EN ISO 52000-1 vil i første omgang bli prioritert og arbeidsprogrammet for nasjonale tillegg til øvrige standarder vil tilpasses budsjettet.

Arbeidet vil bli gjennomført i Standard Norges komite SN/K 34 *Bygningers energiytelse* i henhold til gjeldende regler for standardiseringsarbeid.

Bortfall eller store reduksjoner i ekstern finansiering vil medføre redusert aktivitet i komiteen.

Med hilsen
for Standard Norge

Vedlegg: Oversikt over mandaterte Norsk Standard for bygningsenergidirektivet fastsatt per 01-10-2017.

Europeiske standarder for bygningers energiytelse implementert som Norsk Standard

NS-EN ISO 52000-1	Energy performance of buildings -- Overarching EPB assessment -- Part 1: General framework and procedures Bygningers energiytelse – Overordnet vurdering av bygningers energiytelse – Del 1: Generelt rammeverk og prosedyrer
NS-EN ISO 52003-1	Energy performance of buildings -- Indicators, requirements, ratings and certificates -- Part 1: General aspects and application to the overall energy performance Bygningers energiytelse – Indikatorer, krav, klassifisering og attestering – Del 1: Generelle aspekter og anvendelse av den totale energiytelsen
NS-EN ISO 52010-1	Energy performance of buildings -- External climatic conditions -- Part 1: Conversion of climatic data for energy calculations Bygningers energiytelse – Ytre klimaforhold – Del 1: Omregning av klimadata for energiberegninger
NS-EN ISO 52016-1	Energy performance of buildings -- Energy needs for heating and cooling, internal temperatures and sensible and latent head loads -- Part 1: Calculation procedures Bygningers energiytelse – Energibehov for varme og kjøling, innetemperaturer og følbare og latente varmelaster - Del 1: Beregningsprosedyrer
NS-EN ISO 52017-1	Energy performance of buildings -- Sensible and latent heat loads and internal temperatures -- Part 1: Generic calculation procedures Bygningers energiytelse – Følbare og latente varmelaster og innetemperaturer – Del 1: Generiske beregningsprosedyrer
NS-EN ISO 52018-1	Energy performance of buildings -- Indicators for partial EPB requirements related to thermal energy balance and fabric features -- Part 1: Overview of options Bygningers energiytelse – Indikatorer for delkrav til energiytelse relatert til termisk energibalanse og egenskaper til klimaskjerm – Del 1: Oversikt over alternativer

NS-EN ISO 52022-1	<p>Energy performance of buildings -- Thermal, solar and daylight properties of building components and elements -- Part 1: Simplified calculation method of the solar and daylight characteristics for solar protection devices combined with glazing</p> <p>Bygningers energiytelse – Termisk, sol- og dagslysegenskaper til bygningskomponenter og -deler – Del 1: Forenklet beregningsmetode av sol- og dagslysegenskaper for solskjermingsutstyr kombinert med glass</p>
NS-EN ISO 52022-3	<p>Energy performance of buildings -- Thermal, solar and daylight properties of building components and elements -- Part 3: Detailed calculation method of the solar and daylight characteristics for solar protection devices combined with glazing</p> <p>Bygningers energiytelse – Termisk, sol- og dagslysegenskaper til bygningskomponenter og -deler – Del 3: Detaljert beregningsmetode av sol- og dagslysegenskaper for solskjermingsutstyr kombinert med glass</p>
NS-EN ISO 6946	<p>Building components and building elements -- Thermal resistance and thermal transmittance -- Calculation methods</p> <p>Bygningskomponenter og -elementer - Varmemotstand og varmegjennomgangskoeffisient – Beregningsmetode</p>
NS-EN ISO 10077-1	<p>Thermal performance of windows, doors and shutters -- Calculation of thermal transmittance -- Part 1: General</p> <p>Termiske egenskaper til vinduer, dører og skodder – Beregning av varmegjennomgangskoeffisient – Del 1: Generelt</p>
NS-EN ISO 10077-2	<p>Thermal performance of windows, doors and shutters -- Calculation of thermal transmittance -- Part 2: Numerical method for frames</p> <p>Termiske egenskaper til vinduer, dører og skodder – Beregning av varmegjennomgangskoeffisient – Del 2: Numerisk metode for karm og ramme</p>
NS-EN ISO 12631	<p>Thermal performance of curtain walling -- Calculation of thermal transmittance</p> <p>Termiske egenskaper for påhengsvegger – Beregning av varmegjennomgang</p>
NS-EN ISO 10211	<p>Thermal bridges in building construction -- Heat flows and surface temperatures -- Detailed calculations</p> <p>Kuldebroer i bygningskonstruksjoner – Varmestrømmer og overflatetemperaturer – Detaljerte beregninger</p>
NS-EN ISO 13370	<p>Thermal performance of buildings -- Heat transfer via the ground -- Calculation methods</p> <p>Bygningers termiske egenskaper – Varmeoverføring via grunnen – Beregningsmetoder</p>

NS-EN ISO 13786	<p>Thermal performance of building components -- Dynamic thermal characteristics -- Calculation methods</p> <p>Bygningskomponenters termiske egenskaper – Dynamiske termiske egenskaper – Beregningsmetoder</p>
NS-EN ISO 13789	<p>Thermal performance of buildings -- Transmission and ventilation heat transfer coefficients -- Calculation method</p> <p>Bygningers termiske egenskaper – Varmetransportskoeffisienter på grunn av varmegjennomgang og ventilasjon – Beregningsmetode</p>
NS-EN ISO 14683	<p>Thermal bridges in building construction -- Linear thermal transmittance -- Simplified methods and default values</p> <p>Kuldebroer i bygningskonstruksjoner – Lineær varmegjennomgangskoeffisient – Forenklede metoder og normalverdier</p>
NS-EN 12831-1	<p>Energy performance of buildings - Method for calculation of the design heat load - Part 1: Space heating load, Module M3-3</p> <p>Bygningers energiytelse – Metode for beregning av dimensjonerende effektbehov til varme – Del 1: Effektbehov til oppvarming, Modul M3-3</p>
NS-EN 12831-3	<p>Energy performance of buildings - Method for calculation of the design heat load - Part 3: Domestic hot water systems heat load and characterisation of needs, Module M8-2, M8-3</p> <p>Bygningers energiytelse – Metode for beregning av dimensjonerende effektbehov til varme – Del 3: Effektbehov til varmtvann og beskrivelse av behov, Modul M3-3</p>
NS-EN 15316 – alle deler ↓	<p>Energy performance of buildings - Method for calculation of system energy requirements and system efficiencies</p> <p>Bygningers energiytelse – Metode for beregning av systemets energikrav og systemvirkningsgrader</p>
NS-EN 15316-1	<p>Part 1: General and Energy performance expression, Module M3-1, M3-4, M3-9, M8-1, M8-4</p> <p>Del 1: Generelt og angivelse av energiytelse, Modul M3-1, M3-4, M3-9, M8-1, M8-4</p>
NS-EN 15316-2	<p>Part 2: Space emission systems (heating and cooling), Module M3-5, M4-5</p> <p>Del 2: Varmeavgivelsessystemer (varme og kjøling), Modul M3-5, M4-5</p>

NS-EN 15316-3	Part 3: Space distribution systems (DHW, heating and cooling), Module M3-6, M4-6, M8-6 Del 3: Distribusjonssystemer (varmtvann, oppvarming og kjøling), Modul M3-6, M4-6, M8-6
NS-EN 15316-4-1	Part 4-1: Space heating and DHW generation systems, combustion systems (boilers, biomass), Module M3-8-1, M8-8-1 Del 4-1: Produksjonssystemer for oppvarming og varmtvann, forbrenningssystemer (kjeler, biomasse), Modul M3-8-1

NS-EN 15316-4-2	Part 4-2: Space heating generation systems, heat pump systems, Module M3-8-2, M8-8-2 Del 4-2: Produksjonssystemer for varme, varmepumpesystemer, Modul M3-8-2, M8-8-2
NS-EN 15316-4-3	Part 4-3: Heat generation systems, thermal solar and photovoltaic systems, Module M3-8-3, M8-8-3, M11-8-3 Del 4-3: Produksjonssystemer for varme, termiske solfanger- og solkraftsystemer, Modul M3-8-3, M8-8-3, M11-8-3
NS-EN 15316-4-4	Part 4-4: Heat generation systems, building-integrated cogeneration systems, Module M8-3-4, M8-8-4, M8-11-4 Del 4-4: Produksjonssystemer for varme, bygningsintegrerte kogenereringssystemer, Modul M8-3-4, M8-8-4, M8-11-4
NS-EN 15316-4-5	Part 4-5: District heating and cooling, Module M3-8-5, M4-8-5, M8-8-5, M11-8-5 Del 4-5: Fjernvarme og -kjøling, Modul M3-8-5, M4-8-5, M8-8-5, M11-8-5
NS-EN 15316-4-8	Part 4-8: Space heating generation systems, air heating and overhead radiant heating systems, including stoves (local), Module M3-8-8 Del 4-8: Produksjonssystemer for oppvarming, luftvarming og takbaserte strålevarmesystemer, inkludert ovner (lokalt) Modul M3-8-8
NS-EN 15316-4-10	Part 4-10: Wind power generation systems, Module M11-8-7 Del 4-10: Systemer for vindkraft, Modul M11-8-7
NS-EN 15316-5	Part 5: Space heating and DHW storage systems (not cooling), Module M3-7, M8-7 Del 5: Varmelagringssystemer for oppvarming og varmtvann (unntatt kjøling), Modul M3-7, M8-7